בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תקי"א

פרשת
אחרי קדושים
תשפ"ו

השיעור נמסר כיום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 605-477-4445

בקרוב קו חדש | מספר חדש!

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשיות **'אחרי מות קדושים'**, שתי פרשיות שעל־פי־רוב הן מחוברות, ובהן מונחים עיקרי יסודות החיים.

תחילת פרשת **'אחרי מות'** זו הפרשה שקורין בתפילת שחרית של יום־הכיפורים, כי על־פיה בנויה ומיוסדת כל עבודת יום־הכיפורים, ואת סוף פרשת **'אחרי מות'** - פרשת העריות - קורין בתפילת מנחה של יום־כיפורים, וכל זה הוא ענין הטהרה של עם־ישראל, וכמו שקורין בתוך הפסוקים שם: **"כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ"**.

ועל קדושת יום־הכיפורים איתא בדברי חכמינו הקדושים (תנא־דבי־אליהו רבא, פרק א) על הפסוק (תהלים קלט, טז) **"יָמִים יֻצָּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם"** - הקב"ה יצר הרבה ימים בשנה, ויש לו להקב"ה יום אחד המיוחד מכל ימות השנה אשר יצר, ומהו אותו היום? **'זֶה יוֹם־הַכִּפּוּרִים לְיִשְׂרָאֵל'**, שהוא יום המיוחד בשנה הכלול מכל השנה כולה [וכמרומז בסיפורי־מעשיות של רבינו ז"ל], דהיינו שבכוח היום הזה עם־ישראל חיים כל השנה, וכמובא ב'ספר החינוך' בפרשת השבוע (כשעוסק בענין יום־כיפורים), שללא יום־הכיפורים המזכה לאדם מחילה סליחה וכפרה - לא היה קיום לאדם, השם ישמור... כי הנה בוודאי לכל אחד ישנם רצונות טובים לשמור את התורה ולקיים את התורה, אך לא בכל פעם

הוא מצליח, כי הרי יש מלחמה גדולה עם היצר־הרע, אבל הקב"ה קבע לנו יום אחד בשנה - יום־כיפורים - שבאותו היום הוא מוחל וסולח לכולם, וכנוסח ברכות התפילה של יום־כיפורים: **"בָּרוּךְ אַתָּה ה', מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה"** - מזכירים בפירוש שהקב"ה מעביר את האשמות ומוחל העוונות בכל שנה ושנה!

זהו הכוח קדושת יום־הכיפורים, שאדם זוכה להיות כבן שנה בלי חטא, וזוכה לטהרה עליונה [והוא מאמין בזה, וכמובא בדברי הרמב"ם, שהמאמין בקדושת יום־הכיפורים - יש לו את הכפרה בכל שנה ושנה].

והנה, את קדושת יום־הכיפורים אנחנו מזכירים בכל יום ויום באמירת הקרבנות[א]: המקום הראשון הוא במעשה הקטורת, ששם אומרים שהיה בפיטום הקטורת **'שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים'**, למה צריכים כ"כ הרבה? אלא שלוש־מאות שישים וחמישה כמנין ימות השנה, אבל מדוע צריכים עוד שלוש? כתוב בפירוש: **"וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים, שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם־הַכִּפּוּרִים"**; כי הנה אמנם בכל יום היו מקטירים את הקטורת בבוקר ובערב, אבל ביום־הכיפורים היתה עבודה מיוחדת של הקטורת, שאז הכהן נכנס 'לִפְנֵי וְלִפְנִים' בתוך ההיכל - בתוך קודש־הקדשים - עם קטורת מיוחדת, וזו היתה עבודתה של הקטורת ביום־הכיפורים, ועל זה היו צריכים **"שְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים"** - כמות מיוחדת של קטורת, והיא היתה נוספת על שלוש־מאות שישים וחמישה, ובסך־הכל **'שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים'**.

וממשיכים לומר שם: **"וּמַחְזִירִין לַמַּכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים"** - אלו השלושה מנים היו מחזירים בערב יום־הכיפורים למכתשת המיוחדת לזה **"וְשׁוֹחֲקָן יָפֶה יָפֶה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַקָּה מִן הַדַּקָּה"** - היתה מכתשת מיוחדת שהיו עושים אותו 'דקה מן הדקה', ולמדים זאת מן הפסוק הכתוב בפרשת השבוע: "וְלָקַח מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי ה' וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה" - מדוע כתיב **"דַּקָּה"** אם זה כבר כתוב בפרשת הקטורת? אלא **"דַּקָּה מִן הַדַּקָּה"** - בערב יום־הכיפורים

א. ולכן זו מצוה גדולה להגיד את סדר הקרבנות, **וזה חלק התפילה!** יש כאלה שהם "חותכים" חלקים מהתפילה, וכשמגיעים מאוחר - מדלגים על קרבנות ומתחילים "הודו" או "ברוך שאמר"... וממילא אם היה אח"כ משלים, **אבל כשזה כבר בקביעות - להגיע מאוחר ולדלג?... זה חלק מהתפילה!** האר"י הקדוש אומר, שהקרבנות הם חלק מ'עולם העשיה', שזה העולם־הזה שאנחנו חיים בו הנקרא 'עולם העשיה', **ועל־ידי כל פסוקי הקרבנות יש לנו קיום, וזה התיקון של 'עולם העשיה' שאנחנו נמצאים בו!**

היו כותשים אותה עוד הפעם יותר ויותר עד שנעשה דק מאד, ועם זה היו נכנסים ביום־הכיפורים.

זהו המקום הראשון שמזכירים את עבודת יום־הכיפורים מדי־יום בבוקר ובערב [באמירת קרבנות של תפילת מנחה].

והמקום השני שמזכירים את יום־הכיפורים הוא במשנת "איזהו מקומן" שאומרים אחר פסוקי הקרבנות, ותחילה נדבר מעט מעניינו של פרק "איזהו מקומן":

בפרק "איזהו מקומן" מזכירים את **כל** סוגי הקרבנות **בקיצור**; ומדוע בחרו מכל הש"ס דווקא בפרק הזה[ב]? יש בזה כמה עניינים, והעניין הראשון כמובא בדברי הצדיקים, כי זהו **פרק יחידי בש"ס** שאין בו מחלוקת! **אין בו שום מחלוקת!** בשאר הפרקים במשניות ישנן דעות לכאן ולכאן, אבל בפרק הזה לא מוזכר שום מחלוקת, ומוסכמים העניין לכולי־עלמא, וזה ענין של **שלום אמיתי**!

רבינו אומר, שכל הדיבורים מגיעים על־ידע השלום והאחדות שבין עם־ישראל, ועל־ידי־זה מתקבלות התפילות, ומזה מובן מדוע היסוד של "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**" קשור לתפילה, וכמובא מהאר"י הקדוש, שאדם צריך לקבל על עצמו לפני התפילה את מִצְוַת '**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**', מדוע? כי על־ידי שאדם זוכה למידת השלום - שהוא בשלום עם כל נשמות ישראל ביחד - על־ידי־זה התפילות שלו יתקבלו לרחמים ולרצון, ועל־כן אחר פסוקי הקרבנות לומדים פרק משניות שאין בהם שום מחלוקת[ג].

סיבה נוספת שבחרו דווקא בפרק הזה [והיא לכאורה הסיבה הפשוטה], כי בפרק הזה מוזכרים **כל** הקרבנות כולם - אשם, חטאת, עולה, שלמים, אשמות, תודה וכו', ובסופו "הבכור והמעשר והפסח" - מזכירים את כל הקרבנות! ומחמת שיש ענין של "**וְנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ**" - שעל־ידי הזכרת הקרבנות ייחשב לנו כאילו הקרבנום, על־כן מזכירים את כל הקרבנות מדי־יום.

ב. אגב, מזה רואים את מעלת לימוד משניות, כי הטעם שלומדים אז פרק משניות, כי רוצים שאדם יזכה ללמוד משניות קודם כשמתחיל את התפילה. **המעלה של לימוד משניות היא כ"כ גדולה!** ואכן ישנם שממילא לומדים קודם התפילה את השיעורים הקדושים - לימודי הבי"ת, או המשנה והזוהר, ומקיימים (שה"ש ז, ג) "אֲל יֶחְסַר הַמָּזֶג", וממילא תופסים גם לימוד משניות, אבל בכל אופן - זה לימוד שתיקנו לכל עם־ישראל, שיזכו ללמוד פרק משניות, ונקטו את פרק "איזהו מקומן" - הפרק השביעי ממשניות זבחים.

ג. אף־על־פי שמחלוקת בין האמוראים ובין הצדיקים זה בעצם שלום אמיתי, וכמוסבר בדברי רבינו ז"ל בליקו"מ ח"א סי' ס"ב, מכל־מקום ישנה מעלה יתירה לפרק זה - שלא מוזכר בו שום ענין של מחלוקת כלל וכלל.

ולכן נדפס ברוב[ד] הסידורים לומר **'יהי רצון'** אחר הזכרת סוגי הקרבנות השונים: אחר שאומרים את המשנה "חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד" - **'יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אִם נִתְחַיְּבְתִּי חַטָּאת שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוּ מְרֻצָּה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי חַטָּאת'**; אחר המשנה של קרבן עולה - **'יְהִי רָצוֹן כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי עוֹלָה'**; אחר המשנה של קרבן אשם - **'אִם נִתְחַיְּבְתִּי אָשָׁם שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוּ מְרֻצָּה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי אָשָׁם'**[ה]; אחר המשנה של קרבן תודה - **'יְהִי רָצוֹן כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי תּוֹדָה'**; שלמים - **'יְהִי רָצוֹן כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי שְׁלָמִים'**[ו], ועל־ידי־זה מקיימים **"וְנִשַּׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ"**.

וזהו כל העניין של אמירת הפרק הזה - **לעורר את האדם שֶׁכָּל השנה וכל החיים שלו קשורים לעבודת הקרבנות - עבודת ביהמ"ק! בכל יום אפשר לו לקיים "וְנִשַּׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ", ויעלה לו כאילו הקריב חטאת, עולה, אשם וכו', וכך הוא זוכה להיות קשור תמיד לעבודת ביהמ"ק, וזוכה להשתוקק לבנין ביהמ"ק, וכמו שמסיימים לומר אחר הכל: "יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ" - שיהיה נחשב כאילו הקרבנו את כל הקרבנות האלו!**

זהו פרק "איזהו מקומן" - שמזכיר לאדם את עבודת ביהמ"ק והקרבת הקרבנות, וגורם לו הרהור תשובה - הנה אולי התחייבתי **חַטָּאת** או **אָשָׁם**, או שהוא רוצה להקריב **עוֹלָה** - שמגיע על הרהור לא טוב ומחשבה לא טובה, או קרבן **תּוֹדָה** - שזה דבר שאדם צריך כל יום, שזה הענין של **"ד' צריכין להודות"** - שאדם יזכיר את עצמו להודות להקב"ה, **וסיום הפרק הוא עם ענין קרבן פסח** - שזה עניינא דימים אלו, הימים שבין פסח־ראשון לפסח־שני [שיהיה בשבוע

ד. אכן בסידור **'עת־רצון'** השמיטו את זה, אך זה נדמה לי שהיה זה בטעות, וברוב הסידורים זה כן נדפס.

ה. הטעם שבקרבנות חטאת ואשם אומרים לשון אחרת ומזכירים **"אִם נִתְחַיְּבְתִּי חַטָּאת"** וכן **"אִם נִתְחַיְּבְתִּי אָשָׁם"**, כי חטאת אי־אפשר להביא בנדבה כמו עולה או שלמים וכדו' שאפשר להביא בנדבה, כי אם אדם לא עשה חטא - הוא לא יכול לבוא לביהמ"ק ולהגיד לכהן שהוא רוצה לנדב חטאת... וכן בקרבן אשם - אי־אפשר להביאו כי־אם בחיוב, כשעשה עבירה בספק (חטאת מביא על **'שוגג'**, ושם מביא על **'ספק'** - כשלא ברור לו האם עבר עבירה, למשל: היו לפניו שתי חתיכות, ואחת היא של איסור, ולא ברור לו מאיזו חתיכה אכל, וישנו ספק האם עבר עבירה, ויש חשש שעשה עבירה חמורה, ולכן הוא צריך להביא קרבן אשם), ולכן אומרים **'אִם נִתְחַיְּבְתִּי'** - כי לא מגיע בנדבה.

ו. אגב נזכיר, שבשבת לא אומרים את ה'יהי רצון' האלה (וכמודפס בסידורים שמביאים את ה'יהי רצון' - שבשבת לא אומרים זאת), כי בשבת אי־אפשר להקריב קרבנות היחיד, אלא רק קרבן ציבור [כמו קרבן התמיד וקרבן שבת], ועל־כן אמנם אומרים את הפרק, אך לא את ה'יהי רצון'.

הבא בעזרת השם יתברך], ואיתא בזוהר־הקדוש פרשת בהעלותך בענין פסח־שני, שבאלו השלושים יום שבין פסח־ראשון לפסח־שני השערים עדיין פתוחים מרוב אור שהתגלה לעם־ישראל בליל פסח, וכל השפע של הימים הקדושים הללו עדיין קיים! בן־אדם חושב: מה, כבר כמה שבועות[ז] מחג הפסח, אז נחכה לשנה הבאה... **אבל כתוב בזוהר־הקדוש שהאור עדיין משפיע! שלושים יום אחר חג הפסח עדיין יש גילוי אור החג!**

ולא רק זה - ממשיך ואומר הזוהר־הקדוש - אלא מפסח־שני [שיהיה ביום שישי שבוע הבא] עדיין **'תרעין פתיחין'** (השערים פתוחים) עוד שבעה ימים! כי אז מתחילים את ספירת ה**'הוד'**, ונוסף לשלושים הימים שבין פסח־ראשון לפסח־שני - עדיין נשארו עוד שבעה ימים שהאור הזה של פסח עדיין קיים!

ואת הענין הזה אנחנו מזכירים בסוף פרק "איזהו מקומן" - **"הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי"**; שאלו הם דברים גדולים, ומדי־יום אנחנו מזכירים את כל הענין של קרבן פסח, ועל־ידי־זה אדם מזכיר את עצמו בכל חג הפסח - ליל־הסדר, אכילת הקרבן פסח עד חצות, ועשייתו דווקא 'צלי' וכו'... עם זה מסיימים את פרק "איזהו מקומן".

ומדוע התחלנו לדבר מכל זה? כי אמרנו שמזכירים בכל יום את יום־הכיפורים במשנת "איזהו מקומן", והיכן? **בתחילת הפרק**, שמתחילים לומר שם: **'אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים? קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן'** וכו' - ומפרטים את כל פרטי העניינים, וכן את ענין הזאת הדם המיוחד ליום־הכיפורים, כי לא היו מזים דם אף־פעם בקרבנות בתוך ההיכל וקדש־הקדשים אלא רק פעם אחת בשנה - ביום־הכיפורים, ואת זה מזכירים כל יום בפרק "איזהו מקומן", ועם זה מתחילים את הפרק.

ומה הענין בזה? **להזכיר לנו בכל יום את קדושת יום־הכיפורים!** יום־הכיפורים הוא יום אחד המיוחד בשנה, וכנ"ל בדברי התנא־דבי־אליהו על הפסוק (תהלים קלט, טז) **"יָמִים יֻצָּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם"** - הקב"ה יצר את כל ימות השנה, **'וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם'** - יש לו יום אחד המיוחד: יום־הכיפורים! ובכל יום מזכירים לעצמנו את הענין של 'קדושת יום־הכיפורים'! ומה הענין של היום הקדוש הזה? **'כפרת עוונות'**.

ז. היום ספרנו **שלושה שבועות לעומר**, והם שלושה שבועות מיו"ט הראשון של פסח, ושבועיים מסיום חג הפסח.

וראוי לנו לזכור את המשנה האחרונה במסכת יומא - מסכת יום־הכיפורים: **'עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, עַד שֶׁיְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרוֹ'**; ומובא על זה בדברי ה'עיון יעקב'[ח] דבר־פלא [ומצוטט בדברי צדיקים]: **אם אדם לא מבקש מחילה וסליחה על עוונות ש'בין אדם לחברו', גם על עבירות ש'בין אדם למקום' אין לו כפרה! זה תנאי שתתקבל התשובה על 'בין אדם למקום' - אם ביקש מחילה ב'בין אדם לחברו'!**

כי אסור להפריד בין המצוות ש'בין אדם למקום' ל'בין אדם לחברו', ואכן אדם עלול לטעות בזה ולחשוב: 'אני צדיק, אני מקיים את כל המצוות שבין אדם למקום בדקדוק רב, אבל בין אדם לחברו זה כבר משהו אחר'... **לא ולא! אל תפריד ביניהם!**

והיה בזה מעשה פלא בקברו של דוד המלך ע"ה בהר־ציון, למראה עיניו של מוהרא"ש זי"ע, ומעשה שהיה כך היה: היה אחד שישב אצל ציון דוד המלך ע"ה, ואמר תהלים בבכיות עצומות ובדמעות שליש ממש; הוא ישב בפינה שלו ואמר מזמור אחר מזמור בהתעוררות עצומה מאד.

לפתע ארע שם איזה מקרה של דחיפה, וקרה שמישהו בטעות דחף אותו; תיכף־ומיד קם האיש בחמתו, והחל מתעצבן על האדם שדחפו, וביזה אותו בביזיונות נוראות...

הדבר היה פלאי ממש, כי כולם שמעו בתחילה איך הוא אמר את מזמורי התהלים מתוך בכיה והתעוררות וכו', ומה קרה פתאום?... ואכן פנו אליו ושאלו אותו: אמור נא לנו, הלא בתחילה אמרת תהלים בכזאת התעוררות, ומה קרה שאתה מתעצבן כל־כך מדחיפה קטנה שדחפון?... הגיב האיש ואמר: **מה זה קשור אחד לשני?! זה ביני לבין הקב"ה! אמרתי תהלים - זה ביני להקב"ה... אבל האדם הזה דחף אותי? החזרתי לו כמו שצריך!...**

מוהרא"ש למד מזה לימוד חי; מוהרא"ש ראה כל זאת בעיניו, והיה רגיל הרבה לספר את זה, ולומר את העולה מזה

ח. **'עיון יעקב'** הוא אחד מהמפרשים הגדולים על ה'עין יעקב'. **'עין יעקב'** הוא ליקוט האגדות מכל הש"ס שחיבר צדיק אחד לפני כשלוש־מאות שנה, ובו הוא ליקט את כל האגדות של הש"ס - סיפורים ואגדות, וחיברם יחד. רבינו ז"ל היה לומד הרבה 'עין יעקב' - בפרט בצעירותו (כמובא ב'שבחי־הר"ן'), רבינו למד את זה בלי ספור! דברי אגדה של חכמינו הקדושים מושכים את לב האדם! סוגיא בגמרא - צריכים להבין [אמנם אפשר לגרוס, אבל העיקר שאדם יזכה להבין], אבל דברי אגדה - הרבה יותר קל להבין [היינו בפשטות, כי אכן יש רמז, דרוש וסוד, בלי סוף, אבל בדרך ה'פשט' - בדרך־כלל זה מובן]. על ה'**עין יעקב**' ישנו פירוש **'עיון יעקב'**, ובו הוא מסביר הרבה דברים נפלאים.

לעובדא ולמעשה: **'בין אדם לחברו' ו'בין אדם למקום' זה הולך ביחד! אם אדם רוצה לדעת היכן הוא עומד בכל עבודת השם שלו - שיסתכל ב'בין אדם לחברו'! שיסתכל איך נראה הבית שלו!**

הציווי של **"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ"** - 'בין אדם לחברו', נמצא הרי בתוך פרשת השבוע [וזה בעצם החיבור בין שתי פרשיות אלו, וכדלהלן], ועל זה אמר רבי עקיבא: **"זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה"**; ומובא בדברי חכמינו הקדושים: **"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ"** זה כמובן סובב על החבר של האדם, אבל **"רֵעֲךָ"** זו גם אשתך!

ולפי דברי ה**'עיון יעקב'** הנ"ל מובן מאד מדוע אמר רבי עקיבא: **"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ - זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה"**, כי אַל לו לאדם להפריד בין מצוות ש'בין אדם לחברו' ל'בין אדם למקום', ועל־כן זה כלל גדול **"בתורה"** דייקא, שאדם לא יחשוב: 'אני אומר תהלים בכוונה יתירה, ואני מדקדק מאד ב'בין אדם למקום', אבל אם איזה אדם עשה לי משהו - אתן לו ואחזיר לו כמו שצריך'... **תתבונן לרגע: מי ציוונו על "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ"? מי ציוונו על שמירה מכעס וקפידות וההתגברות על זה? הקדוש־ברוך־הוא! אנחנו מקיימים את המצוות האלו בגלל ציווי השם־יתברך! נמצא שאסור להסתכל על זה כמו שני דברים - אלו לא שני דברים! זה הולך ביחד!**

בדברי רבי נתן מובאת שיחה ארוכה בעניין הזה [וכן איתא בהרבה ספרים], שֶׁכָּל המצוות שאנחנו מקיימים - אפילו מצוות שהן "הגיוניות" ומובנות מעצמן [כגניבה וגזלה וכדו'] - **אנחנו מקיימים אותן בגלל שהקב"ה ציווה! זהו הטעם העיקרי לקיום התורה והמצוות!** אפילו המצוות של 'בין אדם לחברו' הנראות כפשוטות, אבל עיקר הסיבה שאנחנו מקיימים אותן זה בגלל שהקב"ה ציווה עליהן!

ולכן אמר רבי עקיבא **"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ - זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה"**, כי כשאתה תאהב את השני - אתה אוהב את הקב"ה! אתה מקיים את המצוות כי אתה אוהב את הקב"ה! ומי ציווה לנו על אהבת ישראל? מי ציווה אותנו על הכל? על בניית הבית, על נישואין, על שלום־בית - **זה הכל ציווי מהקב"ה!**

אדם יגיד: 'שלום־בית' זה דבר שהוא מסתבר, כי בלי שלום־בית לא יהיה כ"כ קל... **אכן כן, אבל צריכים לעשות את זה בגלל שהקב"ה ציווה על זה! צריך להיות הבנה שזה "קיום מצוה"!** אדם לא שם לב בכלל שהוא מקיים בזה מצוה... יש בזה ענין של **"ציווי המקום"** - שהקב"ה ציווה!

חכמינו הקדושים אומרים (יבמות סב:), שאדם צריך לאהוב את אשתו כגופו

וּלְכַבְּדָהּ יותר מגופו; זה ציווי ומצווה מחכמינו הקדושים! והנה, לאהוב 'כגופו' - את זה אדם מבין, וכמצוות "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**", שהכלל הוא (שבת לא.): '**מה דעלך סני**' - מה שאתה לא אוהב, '**לחברך לא תעביד**' - אל תעשה לשני; וזה דבר שמאד קל לאדם לשער - 'הייתי רוצה שיעשו לי את הדבר הזה?'... הוא שוכח עכשיו מכל החשבונות שלו עם חברו, וחושב באמת: 'הייתי רוצה לקבל כאלה ביזיונות?'... אם־כן - בסדר, אבל אם **עליך ולך** זה לא מקובל - לא היית אוהב לשמוע דבר כזה ממישהו - אז אל תעשה זאת לחבר שלך! ואל תעשה זאת לאשתך! זה נקרא "**אוהב כגופו**" - כמו שהוא אוהב את עצמו...

אבל יש יותר מזה: "**וּמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ**" - ועל זה לא כל־כך שמים לב... **יש מצוה לכבד "יותר" מהכבוד שלך!** כלומר, בשלום־בית, כשמגיע לעניין של 'כבוד' - צריכים לכבד את האשה "**יותר מגופו**"!

ובעניין זה אספר ברבים, שהביא לי איזה יהודי ספר נפלא, שבו הוא עשה עבודה נפלאה, וקיבץ מכל מאמרי חכמינו הקדושים ומכל סיפורי־צדיקים, כדי להראות '**דוגמא חיה**' איך צדיקים נהגו בעניין הזה של "**וּמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ**"!

כי הנה יש לנו בפרשת השבוע - פרשת '**קדושים**', את העניין של כיבוד־אב־ואם; פרשת קדושים מלאה בעניינים חשובים מאד, וכדברי רש"י על הכתוב בתחילת הפרשה "**דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**" - '**פָּרָשָׁה זוֹ נֶאֶמְרָה בְּהַקְהֵל' מִפְּנֵי שֶׁרֹב גּוּפֵי תּוֹרָה תְּלוּיִין בָּהּ**'; כל התורה כלולה בפרשת קדושים! ובתוכם את הציווי של "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**", וכן מובא בתחילת הפרשה את מצוות כיבוד־אם־ואם - "**אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ**", ורש"י אומר שזה ענין היראה מההורים - שצריכים לכבדם ולא לסתור דבריהם, ולא לצערם ח"ו, ולהיזהר בכבודם, ובכלל זה להאכילם, להשקותם, ולעזור לנם בכל מה שצריכים.

והנה לגבי שלום־בית אומרים חכמינו הקדושים שצריכים לכבדה "**יותר מגופו**", מה הכוונה? שאם מגיע מצב של '**כבוד**' לשניכם - **יש מצוה לכבד את האשה יותר מגופו!**

ובתוך הספר הזה הוא מביא סיפורים ועדויות ממקורות נאמנים על הרבה צדיקים ועובדי השם - אנשים גדולים מאד - שדקדקו בדבר זה, והוא מביא שם מעשה שהיה, ונקדים למעשה את אשר אנו רגילין לומר לגבי כיבוד־אב־ואם, שכשיש לאדם את הזכות וההזדמנות לקיים מצות כיבוד־אב־ואם - הגיע לבית הוריו, הם הגיעו לבית שלו, וזו ממש

מצוה נדירה שאדם זוכה לה[ט] - אזי כשם שיש ענין לומר לפני כל מצוה **"לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ"**, וכמו שנוהגין בימים אלה - ימי הספירה - שאומרים **'לשם יחוד'** קודם ספירת העומר בהתעוררות רב ממש, כמקובל בקהילות ישראל, אותו דבר כשיש לאדם הזדמנות לקיים כיבוד הורים - ג"כ יאמר זאת בשקט...

וכמובן, צריכים לזה שֵׂכֶל... כי אין הכוונה שתיקח עכשיו את הצלחת עם האוכל כמובן לא אומרים שעכשיו תיקח צלחת של אוכל ותתחיל לומר בקול: **"לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא"...** - צריכים לנהוג עם שֵׂכֶל! אבל בשקט - אדם זוכה לקיים מצות כיבוד אב ואם, ומגיש לאביו כוס שתיה או צלחת של אוכל, אזי אומר בלחש: **'הֲרֵינִי הוֹלֵךְ לְקַיֵּם עַתָּה מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ'...** הוא זכה לקיים מִצְוַת עֲשֵׂה מדאורייתא! **זה אחד מהתרי"ג מצוות! וזה לא פחות מספירת העומר שאומרים 'לשם יחוד' קודם קיומה...**

וכמו־כן לגבי המצוה מחכמינו הקדושים **"וּמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ"** - הוא מביא בספר הנ"ל - שלפעמים מגיע לאדם הזדמנות לקיים את המצוה הזאת, וגם אז יכול לומר כזה 'לְשֵׁם יִחוּד' - שהולך עתה לקיים מצות חכמינו הקדושים... [אמנם זה לא כמו כיבוד הורים שהוא מדאורייתא, אבל זו מצוה מדברי חכמינו הקדושים, וממילא אומרים 'לשם יחוד'...], ועל כך הוא מביא שם סיפור המעורר מאד לעובדא ולמעשה:

מעשה שהיה אצל רב חשוב שנסע עם אשתו לאיזו חתונה, וכשרצו לחזור לביתם - השעה היתה מאוחרת מאד, והיו צריכים איזה 'טרמפ' כדי לחזור לעירם, או להמתין לאוטובוס שיסיעם. והמתינו בתחנת אוטובוס וציפו להגעת האוטובוס... וגם הנסיעה באוטובוס לא היתה קלה בוודאי, כי היתה נסיעה קצת ארוכה, אך ברירה לא היתה להם, והמתינו לבואו של האוטובוס.

לפתע חלף שם רכב, ויושבי הרכב ראו אנשים ממתינים בתחנת האוטובוס, ועצרו ושאלו לאן צריכים, ואכן פניהם היו מועדות לאותה העיר, רק שהיה רק מקום אחד ברכב - או לאיש או לאישה... נוסעי הרכב הסכימו בחפץ לב ובשמחה שיבוא אחד מהם - אם רוצים.

ואז פרצה מריבה בין בני־הזוג... **לא**

ט. אשרי אדם שזוכה שיש לו הורים בחיים חיותם, והוא זוכה לקיים מצות כיבוד הורים! ואכן, גם לאחר פטירת ההורים מובא בפירוש בזוהר הקדוש (שלהי פרשת בחקותי) שכשאדם לומד לעילוי נשמתם, ועושה מצות צדקה וכו', זה ג"כ נכלל בכיבוד הורים, אבל בחיים חיותם בוודאי זו המצוה בפשטות - לכבד אבא ואמא.

נשכח שמדובר פה באדם מורם־מעם וצדיק, והוא אמר לאשתו בפה מלא: 'יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד - בְּבַקָּשָׁה אַתְּ תֵּלְכִי, וַאֲנִי כְּבָר אָבוֹא בְּאוֹטוֹבּוּס'... ואמר לה שהיא צריכה לקום בבוקר בשביל הילדים וכו', אזי שתגיע כבר הביתה, והוא ימתין להגעת האוטובוס.

האשה התעקשה - בעלה היה אדם מבוגר ותלמיד־חכם שיושב באוהלה של תורה בכולל וכו', והרי הוא לא נשאר ישן במיטה עד 12 בצהריים... הוא גם אמור לקום לתפילה בבוקר ולהגיע בזמן אל הכולל וכו', והוא יושב ולומד בהתמדה, וקבעה ואמרה לו: **'אַתָּה תֵּלֵךְ אִתָּם! אֲנִי כְּבָר אֶסְתַּדֵּר בְּאוֹטוֹבּוּס'...**

וכך פרצה ביניהם מחלוקת מי יסע בְּנוֹחוּת ברכב, ומי יחכה עד שיגיע האוטובוס ויסע בנסיעה המפרכת. ולבסוף הבעל התגבר ואמר - **'אֲנִי רוֹצֶה עַכְשָׁו לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים "וּמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפָהּ" - וְהִנְנִי אוֹמֵר 'לְשֵׁם יִחוּד' עַל קִיּוּם מִצְוָה זוֹ, וְאַתְּ תִּסְעִי עִם הַ'טֶּרֶמְפּ' הַזֶּה, וַאֲנִי אֶסַּע בָּאוֹטוֹבּוּס'... ככה הוא פסק!** והיא היתה לה דרך־ארץ, ובעלה היה תלמיד־חכם כנ"ל, ולא התעקשה יותר, ואכן נסעה עם ה'טרמפ'.

מן הסיפור הזה אפשר כבר ללמוד המון לעובדא ולמעשה, כמה צריכים להתחזק בזה, וכן בעניין של "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**" - שאדם יעשה חשבון לעצמו - **מה שהיה טוב לך, את זה תעשה לשני! ומה שלא טוב לך - את זה אל תעשה לשני!** וכאן יש יותר מזה: יש פה דוגמא של "**טוֹב לִשְׁנֵינוּ**", אז מי מכריע? **הכריעו דברי חכמינו הקדושים: "וּמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ"!**

נחזור לעניין עבודת יום־הכיפורים המובאת בפרשת **'אחרי מות'**: לכאורה יפלא, מדוע יש לנו עבודת יום־הכיפורים עתה בתחילת הקיץ?... הרי יש לנו את כל פרשיות המועדים בפרשת אמור שבוע הבא, וכן בפרשת ראה, ופרשת משפטים, ובפרט יום־הכיפורים מוזכר בפרשת פינחס - כל ענייני הקרבנות וכו', ומה נכנס כאן כל עבודת יום־הכיפורים בפרשת **'אחרי מות'** [ועוד, שזוהי הקריאה של יום־הכיפורים]?

הענין בפשטות, כי לפני שבועיים קראנו את פרשת **שמיני**, ושם מסופר כל מה שאירע עם נדב ואביהוא שנשרפו מחמת שהקריבו קטורת "אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם" - ללא ציווי ה', ונשרפו על קידוש ה' - "בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ"; ואח"כ היה לנו את פרשיות **'תזריע מצורע'**, ודיברנו מהקשר שלהן לפרשת שמיני, כי בפרשת שמיני היה את פרשת המאכלות האסורות - מה מותר לאכול ומה אסור, ואח"כ היה את פרשת לידה - כל טהרת היולדת

וכו' (ע' ברש"י ריש פרשת תזריע), והסברנו ש"טהרת המצורע" זו "טהרת הדיבור"; **'תזריע' ו'מצורע' הן שתי פרשיות של שמירת הדיבור! וזה חלק מקדושת עם־ישראל - קדושת הדיבור! מוכרחים את זה! זה היסוד של הכל!** וזו באמת ההקדמה לפרשיות **'אחרי מות - קדושים'**, שאדם ייזהר ב"טהרת הדיבור", ויזכור שצריכים לשמור על הדיבור! ואם יש לו ספק האם זה דיבור טוב או לא - **יחמיר ואל יְדַבֵּרוּ!** כלל גדול בידינו: **'ספק דאורייתא לחומרא'** - אם לא ברור לך האדם זה דיבור טוב או לא, **תשתוק!**

ועכשיו התורה חוזרת לעניינם של נדב ואביהוא - שזה ההמשך של פרשת שמיני, שמסופר שם שהם נשרפו אחר הקטרת הקטורת, ועכשיו בתחילת הפרשה אומר הקב"ה למשה רבינו: **"דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ"** - אי־אפשר להגיע בכל עת אל הקודש! אלא **"בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ"** - רק מתי? **"בְּפַר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה" וגו'** - ביום־הכיפורים; דהיינו, מה שֶׁנָּדָב ואביהוא עשו אז חשבון לעצמם והקריבו קטורת ללא שהצטוו - את זה לא עושים אלא רק ביום־הכיפורים; וממילא אם התחלנו לדבר מיום־הכיפורים - השתלשל כבר כל ענין העבודה של יום־הכיפורים, וכבר הכל כתוב בפרשה זו; זה בפשטות הקשר בין יום־הכיפורים לפרשת השבוע.

אך יש לומר עוד טעם לכך, ויובן היטב בפרט לפי מה שכבר הקדמנו לומר לעיל: הרי אנחנו נמצאים עכשיו בימי העומר הקדושים, ובימים אלה נפטרו 24,000 תלמידי רבי עקיבא, שהיו צדיקים קדושים - **מדברים מתלמידים קדושים של רבי עקיבא!** הרבי שלהם **התנא האלקי רבי עקיבא** הקים את כ"ד אלף התלמידים, וכידוע איזו מסירות־נפש היתה לו כדי ללמוד תורה! הוא לא למד ארבעים שנה תורה, ואח"כ זכה לאשה צדקת - **רחל** - ששלחה אותו ללמוד תורה, ואכן הוא הלך ולמד וחזר אחר עשרים וארבע שנה עם עשרים וארבע אלף תלמידים[7]!

אבל אצל התלמידים היה ענין שהם לא נהגו כבוד זה בזה; אמנם איננו מבינים את הדבר הזה, אך כך אומרים חכמינו הקדושים (יבמות סב:), שהם נפטרו בפרק אחד - מפחס עד עצרת - **'מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָהֲגוּ**

---

7. ואמר רבי עקיבא על אשתו הצדקנית: **הכל בזכותה!** כשחזר רבי עקיבא אחר כל אותן השנים לביתו, שמעה רחל שבעלה מגיע, והיא ג"כ יצאה לקבל פניו, והגבאים דחו אותה - 'מי את?! מה את עושה כאן?!'... רבי עקיבא שם לב שהגבאים דוחין אותה, וענה ואמר: **'שֶׁלִּי וְשֶׁלָּכֶם - שֶׁלָּהּ הוּא!'**... 'כָּל הַתּוֹרָה שֶׁלִּמַּדְתִּי, וְאַתֶּם כָּלְכֶם תַּלְמִידַי, זֶה הַכֹּל בִּזְכוּתָהּ!'... (כתובות סג).

כָּבוֹד זֶה בָּזֶה'; אדם יכול להיות 'למדן', 'חריף', 'מתמיד', אבל צריכים "מידות"! צריכים לכבד אחד את השני!

שזה מה שאמרנו לעיל: **אי־אפשר להפריד בין מצוות ש'בין אדם למקום' ל'בין אדם לחברו'!** אתה לומד, אתה מתמיד, אתה גאון גדול, אבל **צריכים להיות גאון גם במידות**!

מה פירוש הכינוי "**גאון**"? מסבירים הראשונים: **גאו"ן** עולה כמספר **60**, דהיינו מי שבקי [או לומד לכל־הפחות] בשישים מסכתות - כל ש"ס משניות וגמרא, אפשר לקרוא אותו בשם "**גאון**"!

אצל העולם מצוי מאד שבכל פעם שרק מכריזים וקוראים את אדם - למשל: כשמכבדים מישהו בברכה תחת החופה וכדו' - מכריזים ואומרים: "**הרב הגאון פלוני בן פלוני**"; ואף שיכול להיות שהאדם הזה מעולם לא קרא כמה וכמה מסכתות במשניות - לכל הפחות "**קרא**"! ואמנם הוא רב או מגיד־שיעור וכו', אבל ספק גדול אם פעם אפילו קרא את המסכת הזו במשניות... לא מדברים עכשיו "גאון" שהוא בקי וכו' - לא יודעים אפילו אם הוא **קרא** מסכתות מידות, תמיד, עוקצין וכו', אבל הנה הוא "**גאון**"... כך 'שיגרת הלשון' אצל בני אדם - להגיד או לכתוב "**הרב הגאון**"...

אבל נגיד שהוא אכן למד את הש"ס ולמד משניות - הוא בקי בשישים מסכתות, אבל מה עם "**להיות גאון במידות**"?... שלמה המלך אומר בשיר־השירים (ו, ח): "**שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת**" - '**מְלָכוֹת**' שזה מרמז על "מלכות שמים", ענין של מידות, שאדם מקבל על עצמו עול מלכות שמים.

שזה בדיוק כוונת הספירה של היום - '**מלכות שבתפארת**'[יא], שאדם מקבל עול **מלכות** שמים באהבה בשמחה, ומקיים את **כל** מצוות התורה - הן 'בין אדם למקום' והן 'בין אדם לחברו'; זה נקרא שאדם מקבל על עצמו "**מלכות שמים שלימה**"!

וזהו: "**שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת**" - אתה זוכה ב"ה להיות גאון ב'**שִׁשִּׁים**' מסכתות, אבל שיהיה '**הֵמָּה מְלָכוֹת**' - יחד עם מידות! **צריכים להיות "גאון" בקיום המידות!** מוהרא"ש פעם התבטא: "**יֵשׁ כָּל מִינֵי גְּאוֹנִים, וַאֲנִי בָּרוּךְ ה' גָּאוֹן בֶּאֱמוּנָה!**"

יא. בספירת העומר ישנם שבעה שבועות, וכל שבוע הוא כנגד ספירה אחת מז' מידות, וכל יום הוא כנגד מידה אחת מתוך הז' מידות [וכמו שאומרים ב'יהי רצון' שלאחר הספירה], נמצא שהלילה ספרנו את היום השביעי של השבוע השלישי, אזי השבוע השלישי הוא כנגד הספירה השלישית - '**תפארת**', והיום האחרון הוא כנגד הספירה השביעית - '**מלכות**', וממילא הספירה היא "**מלכות שבתפארת**".

[ו'אמונה' ו'מלכות' זה ענין אחד]. **להיות "גאון באמונה" ו"גאון במידות טובות" - זה "גאון אמיתי"! ואשרי הזוכה לזה...**

ואם אדם לא זוכה לזה, הוא יכול להיות אמנם 'למדן' ו'מתמיד' - אבל ב"בין אדם לחברו" הוא מזלזל... עד כדי כך שתלמידי רבי עקיבא נפטרו בפרק הזמן הזה - בין פסח לעצרת - **ונוהגין מחמת כן מנהגי אבלות מסוימים, כי אנחנו מצטערים על כך!** ואכן, אלו ימים שמחים, וכנ"ל מעלת הימים שבין פסח ראשון לפסח שני וכו', ומדוע אפוא לא שומעים מוזיקה ולא עושים חתונות בימים אלו? בגלל שבפרק הזה נפטרו 24,000 תלמידי רבי עקיבא, **ומזה צריך לצאת הלימוד הזה על הזהירות ב'בין אדם לחברו'!**

ומובא בדברי צדיקים, שזה היה **הלימוד העיקרי** שלמד רבי עקיבא **ביותר** אחר שראה מה קרה עם תלמידיו, ועל־כן אמר: "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ - זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה!**"; מהו "כלל גדול **בתורה**"? לכאורה היה צ"ל כלל גדול "**במידות**"... **לא ולא! זה כלל גדול "בתורה" דווקא, כי אי־אפשר להפריד בין המצוות ש'בין אדם למקום' ל'בין אדם לחברו'!**

זה הלימוד של "כלל גדול '**בתורה**'" - אתה רוצה לקיים את התורה? צריכים להיזהר לקיים את המידות ש'בין אדם לחברו', שזה כולל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" וכן "שלום־בית" כלול באותו ענין; זה נקרא לקיים את התורה בשלימות!

נמצא אם־כן, שכבר יש לנו איזו הבנה בחיבור שתי פרשיות אלו - '**עבודת יום־הכיפורים**' ו'**פרשת קדושים**'; "עבודת יום־הכיפורים" מכפר **רק** על עבירות של 'בין אדם למקום', ואם לא ביקשת מחילה וסליחה מהחבר ולא פייסת אותו - זה לא נמחל ביום־הכיפורים, **ויותר מזה ראינו מדברי ה'עיון יעקב' - שאם לא ביקשת סליחה מהחבר, גם על 'בין אדם למקום' אינך מקבל סליחה...** זאת אומרת שאסור לאדם להפריד ביניהם ולהגיד "אני צדיק ואני לומד תורה, אבל עם החבר זה ענין אחר"... וכמו האדם הנ"ל שהיה בהר־ציון ואמר תהלים בבכיות אבל רגע אח"כ התפרץ על השני ועוד הסביר שהתהלים הם "ביני לבין הקב"ה, ואם מישהו נגע בי - אני מחזיר לו כפליים"... **'בין אדם לחברו' ו'בין אדם למקום' צריכים להיות ביחד!**

זו פרשת '**אחרי מות**' - להזכיר אותנו על עבודת יום־הכיפורים, שבעצם אנחנו מזכירים את זה כל יום בתפילה, וכמבואר לעיל, שיום־הכיפורים הוא יום אחד שכולל את כל הימים, וכמ"ש "**יָמִים יֵצְרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם**" - שזה יום־הכיפורים, ומה הכוונה שזה '**יום אחד הכולל את כל**

ימות השנה'? אדם מפרש בפשטות: כי היום הזה הוא כפרה על כל ימות השנה, וממילא הוא "כולל" את כולם... **אבל בעצם זה הרבה יותר מזה: את כל ימות השנה אדם צריך לקשר ליום־הכיפורים!** ועליו להזכיר לעצמו: **היום הזה אני צריך להיזהר במצוות שאני צריך לקיים 'בין אדם למקום', ובאותו זמן לקיים את המצוות 'בין אדם לחברו', ולא לעשות פירוד ביניהם!**

ואת זה זוכרים מדי־יום בעת אמירת "איזהו מקומן של זבחים... פר ושעיר **של יום הכיפורים**" - אדם מתעורר ומזכיר את עצמו: "**אה! יום־הכיפורים!**" - וכמו שכתוב במשנה, שהיה הכהן מַזֶּה את הדם בהיכל כנגד קדש־הקדשים - כנגד הארון וכו', את כל זה האדם מזכיר את עצמו, ואמנם רק לשנייה אחת - **אבל הוא לא שוכח מקדושת יום־הכיפורים!**

ומעתה מובן מאד איך 'נפל' לנו עכשיו בתחילת הקיץ **קדושת יום־הכיפורים**, כי את פרשיות אלו תמיד קורין **בימי העומר הקדושים**, שאז מתעוררים ביותר לעניין "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ - זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה**", ואז הוא הזמן שמזכירים את העבודה של יום־הכיפורים, שצריכים להיות באהבה ואחדות!

הטעם שקרה מה שקרה עם נדב ואביהוא והם נשרפו, בפסוק כתוב שזה מחמת "**בְּהַקְרְבָם אֵשׁ זָרָה**" - שהקריבו קטורת שלא הצטוו; והנה ישנן כמה וכמה שיטות מדוע זה קרה להם, יש אומרים "**שתויי יין נכנסו למקדש**" - וזה אסור כשהולכים לעבודה, ויש אומרים "**הורו הלכה בפני רבם**" - שפסקו הלכה בפני רבם; אחת מהשיטות היא "**שלא נטלו עצה זה מזה**", כלומר: שניהם עשו את אותו הדבר, אבל הם לא התיישבו ביחד, וכמו שכתוב: "וַיִּקְחוּ בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא **אִישׁ מַחְתָּתוֹ**" - אמנם שניהם עשו אותו דבר אבל כל אחד לקח בנפרד "**אִישׁ מַחְתָּתוֹ**", ולא התיישבו ביחד, אבל אם הם היו מתיישבים ביחד ומדברים רגע על העניין הזה - 'האם טוב הדבר שנעשה?'... זה כבר היה אחרת לגמרי, כי יש ענין של '**נקודת החבר**', וכמו שכתוב (משלי יא, יד): "**וְתִשּׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ**" ; ואמנם הם היו צדיקים קדושים [וכנאמר עליהם "**בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ**" - הם היו צדיקים עצומים!], אבל היו צריכים להתיישב יחדיו. רבינו לימד אותנו להתיישב יחד עם חבר! אדם לא בכל פעם מבין בדיוק!

וכך יוצא בדברי רבינו בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ד, שאכן יש את '**נקודת הרב**' ויש את '**נקודת עצמו**', אבל באמצע יש את '**נקודת החבר**' - שאדם צריך לחזור עם חבר! **שמעת משהו מפי הרב?**

לא בכל פעם מבינים בדיוק, וכל אחד מבין נקודה אחרת, וכשמדברים ביחד מתלבנים העניינים ומאירים! אצל רבינו זה היה נקרא "**שיחת חברים**", ואצל רבי נתן זה היה ממש "דבר תמידי" - חוק קבוע בכל יום, שתהא לו איזו "שיחת חברים" עם מישהו!

היה סיפור עם אחד מאנשי־שלומנו שהיה מדקדק שיהיה לו בכל יום איזו "**שיחת חברים**"[יב], ופעם הוא כבר הלך לישון בלילה, ולפתע נזכר שבאותו היום לא קיים "**שיחת חברים**", ותיכף הוא ירד ממיטתו, התלבש ויצא לרחוב והלך עד שמצא מישהו ודיבר אִתּוֹ איזה דיבור של חיזוק - שלא ילך לו יום בלי "שיחת חברים"... זה דבר נפלא מאד!

וזה חלק מ"**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**", וזה התיקון לפגם הזה; אם כתוב על תלמידי רבי עקיבא '**שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה**' - זה כנראה היה הפגם שם, שלא כיבדו זה את זה, ולא הירבו בעניין הזה של "**שיחת חברים**", ועל־כן זה דבר נפלא מאד שאדם מחזק את השני - הבה ונדבר יחדיו דיבורים קדושים!

ומי שזוכה לעסוק בהפצה - להפיץ את אור רבינו - אין "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" יותר גדול מזה! אם זה בקיץ - תחת השמש, אם זה בחורף - בקור, '**אני רוצה לזכות את השני!**'... אני זכיתי וקיבלתי כזה ספר וכזה קונטרס נפלא? אני רוצה לזכות את אחרים! **זו המצווה של "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" בכמות ובאיכות גדולה מאד!** כי הוא אומר לעצמו: 'אם אני הייתי בכזה מצב, כמה הייתי שמח אם אדם היה בא ומביא לי כזה ספר?'... 'אם אני הייתי הולך למקומות לא טובים ונכנס לאיזה 'פאב', והיו מביאים לי כזה ספר - הייתי נראה אחרת! אבל ב"ה זכיתי שמישהו הפיץ לי פעם, או שבדרך אחרת נתוודע לי מהאור של רבינו - אני צריך לזכות את השני!'... ועי"ז זוכה לקיים '**מה שאהוב עליך - תעשה לחברך!**'...

כי הזכרנו את מאמרם ז"ל: '**מה ששנוי עליך, לחברך אל תעשה**'; שזה "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**"; והנה, כדי לקיים '**מה שאהוב עליך, תעשה לחברך**' זה יותר קשה, כי אדם לא כ"כ יודע להבחין מה בדיוק הוא אוהב ממש, וקשה לו לצמצם את העניין הזה, אבל '**מה ששנוי עליך**'? את זה הוא יודע היטב, זה ברור לו - הוא שונא דיבור שלילי, דיבור של זלזול ו'דקירה', הוא יודע היטב מה הוא "שונא"... על זה לא צריכים להיות "חקרן" גדול... **את זה**

יב. ודעת לנבון, שאין הכוונה על "סתם שיחה" של פטפוטי שטויות והבלים, אלא הכוונה של "**שיחת חברים**" שמדברים דיבורים קדושים מדברי רבינו ז"ל ומספרי רבינו ז"ל.

אל תעשה לשני!

ולגבי מה שאתה אוהב, בגשמיות - אדם אוהב אוכל מסוים וכדו', וברוחניות - מה הוא אוהב? 'הלוואי היו מביאים לי איזה ספר, איזה קונטרס, ומחיים אותי... אני כ"כ בקטנות המוחין וכולי שבור, והלוואי שתגיד לי איזו מילה טובה!'... **ואת זה אתה הולך ומחלק לאחרים - זה התיקון!**

ולכן, אשרי הזוכה להפיץ אור רבינו בימי העומר הקדושים! ואכן, בכל ימות השנה אין ערוך למעלת ההפצה, אבל **בתוספת** בימים אלו, ובזה אנחנו מתקנים את האבלות שמתאבלים על תלמידי רבי עקיבא בימים אלו, ואנחנו מרבים במצות "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**" - להרבות חיילים לתורה ולקרב כל מי שאנחנו יכולים!

זה התיקון של ימים אלו, וזה מה שרבי עקיבא דרש: "**זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה**", ובזה רבי עקיבא הקים חמישה תלמידים, ומהם **רבי שמעון בר יוחאי ורבי מאיר בעל הנס** - התלמידים הקדושים שרבי עקיבא הקים אחר־כך.

ורבי שמעון בר יוחאי כבר אמר בזוהר־הקדוש (נשא קכח.): '**אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא**' - 'אֲנַחְנוּ תְּלוּיִים בְּאַהֲבָה'; שזה כל הלימודים של רבי שמעון בר יוחאי, וזה כל הזוהר־הקדוש - החבריא קדישא, שהם היו כולם תמיד באהבה ואחדות! מי שלומד זוהר־הקדוש רואה בסיפורים של הזוהר איזו אהבה ואחדות היתה ביניהם - ביניהם בעצמם, ביניהם לבין רבם, הם התעוררו תמיד ביחד, וכך רואים בכל פרשה - אפילו שלא מבינים בכל פעם את הסודות של הזוהר, אבל הסיפורים מובנים ומעוררים מאד!

ואכן, כעין הספר '**עין יעקב**' מאגדות חז"ל, כן עשו מהזוהר - כל האגדות של הזוהר, וזה הרבה יותר קל להבין - זה עם תרגום, ואלו דברים מובנים, ומובאים סיפורים נוראים איך התלמידים הלכו באהבה ואחדות, וכיבדו אחד את השני, והתעוררו יחדיו 'הבה ונלך לרבינו רבי שמעון בר יוחאי ונשאל אותו את שאלתינו'; ואחר שהיו שומעים את דברי רבי שמעון היו אומרים: '**אלמלא לא באנו לזה העולם אלא רק לשמוע זאת - די**'; והיו נושקים את ידיו ברוב כבוד ואהבה [כן יש בפרשיות השבוע - פרשת אחרי מות ופרשת קדושים, כמה סיפורים כאלו].

וזה היה התיקון של תלמידי רבי עקיבא - '**אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא**'! ובזה אנחנו מכינים את עצמנו ליום **ל"ג בעומר** שיהיה בעוד שנים־עשר יום בשעה טובה ומוצלחת, ואז כולם שמחים בשמחה של רבי שמעון בר יוחאי, כי הוא היה אור התורה שקירב את כולם ביחד, וגילה את כל הסודות של הזוהר כדי לחבר את

נשמות ישראל ביחד; זו השמחה הגדולה של רבי שמעון בר יוחאי!

וכן אותו דבר אצל רבי מאיר בעל הנס, שמקובל אצל רבים שיום ההילולא שלו הוא ב'פסח שני' [שיהיה ביום שישי בשבוע הבא בעזרת השם], וגם רבי מאיר בעל הנס היה **"גאון בשלום־בית"**! יש כ"כ הרבה סיפורים על רבי מאיר בעל הנס - איך הוא היה כ"כ מבטל עצמו! ומה צריכים יותר מהסיפור הנורא והאיום המובא במדרש (ויקרא־רבה ט, ט), וכך היה מעשה:

רבי מאיר בעל הנס ערך 'טיש' בליל־שבת־קודש, והגיעה אשה אחת לשמוע את הדרשה; כשיש דרשה - יש אמנם גברים, אבל יש גם נשים. ואכן כך צריך להיות - שמגיעים הבעל והאשה ביחד, ובפרט זוגות צעירים - צריכים להגיע ביחד, לא שפתאום הבעל בורח או האשה בורחת... אמנם לפעמים אין לאשה כח, אזי הבעל מגיע, אבל בסיפור הזה היה הפוך - האשה הגיעה, והבעל נשאר בבית.

ואכן, יש הרבה סיפורים כאלה, שמגיעות נשים לבקש 'אולי אפשר לפעול אצל בעלי שיבוא לטיש... אני מוכרחה להגיע אל הטיש, אבל בעלי - צריכים לעורר אותו'...

וכך קרה בסיפור הזה אצל רבי מאיר, שהאשה הגיעה ל'טיש' - לדרשה בליל־שבת, והיה 'טיש' קצת ארוך, ובעלה היה בבית.

כשחזרה האשה הביתה, התפרץ הבעל בכעס: **'איפה היית? בדרשה של רבי מאיר?!'...** הוא סגר את הדלת ואמר לה בחמתו: **'את לא נכנסת לבית עד שתלכי חזרה לרב, ותירקי בפנים שלו! עד שאת לא עושה את זה - את לא נכנסת לבית!'...** - בעל מטורף ומשוגע, מה יכולים לעשות?... יש כאלה...

חכמינו הקדושים אומרים (קידושין מ:): **'רגזן - לא עלתה בידו אלא רגזנותא'**; ובזה היה סיפור אחר שאירע **במוצאי־שבת** עם איזה בעל רגזן שהוא היה מצורע, השם ישמור, ואשתו הצדקת הלכה כל מוצאי־שבת לשאוב מים, כי כתוב שבמוצאי־שבת בארה של מרים מסתובבת בכל המעיינות, אז היא הלכה לשאוב מים טריים מן המעיין, כי כשיעזור השם־יתברך וייכנס בְּכַדָּהּ מים מבארה של מרים, ותיתן לבעלה - יהיה לו רפואה.

ופעם במוצאי־שבת, עד שהלכה לשאוב את המים - היא איחרה לשוב, והוא נכנס בכעס ומרוב עצבים הוא נתן בעיטה בַּכַּד, וכל המים נשפכו, ועל רגליו ניתזו כמה טיפות של מים, וכל מקום שניתזו עליו המים - נתרפא הצרעת! כי בדיוק

אז היא העלתה כד שלם מבארה של מרים, ואם היה שותה וכו' - היתה לו רפואה שלימה...

ועל זה אמרו חכמנו הקדושים: **'רגזן - לא עלתה בידו אלא רגזנותא'**; אתה רגזן? זה מה שקיבלת! קיבלת כמה טיפות כדי להזכיר אותך לכל החיים מה אתה "פועל" עם הכעס שלך...

וכן היה בסיפור עם רבי מאיר, שהבעל נכנס לעצבים ואמר לאשתו שלא תחזור עד שתירק בפניו הקדושות של רבי מאיר.

להיכנס לבית - אי־אפשר, אז מה תעשה האשה? היא חזרה לבית־המדרש... רבי מאיר עדיין היה שם, והיא בוודאי מאד מתביישת להגיד לרבי מאיר מה קרה, אבל חברותיה שאלוה: 'מדוע חזרת?' וסיפרה להם את כל מה שקרה לה - 'חזרתי הביתה, בעלי יצאה מכליו על שאיחרתי, והוא לא נותן לי להיכנס לבית עד שאירק בפני הצדיק'...

תוך־כדי שהן מדברות, פתאום הצדיק רבי מאיר בעל הנס - שהבין ברוח־קודשו את כל הסיפור - התחיל לצעוק: **'איי, איי, יש עלי עין־הרע, אני צריך דחוף מישהו שיירק בפנים שלי שבע פעמים!'...**

תיכף־מיד אמרו החברות לאשה: **'הנה, הצדיק אמר שהוא צריך מישהו שיירק - תלכי!'**... והיא פחדה מאד בתחילה, והיססה, ואמרו לה: **רבי מאיר אומר שצריכים בדחיפות! תלכי, מה את מפחדת? הוא מבקש!** אחר שדחפוה, הגיעה האשה לפני רבי מאיר, ואמר לה: **אכן כן, תירקי בפנים שלי!** ואמר: **עוד, עוד! שבע פעמים!**

סיימה האשה את יריקותיה, ונרגע רבי מאיר ואמר לה: **ב"ה, עבר העין־הרע... עתה לכי־נא לבעלך ואמרי לו: ביקשת לירוק פעם אחת בפניו של רבי מאיר? ירקתי שבע פעמים!...**

כי הצדיק מוכן בעצמו לסבול ביזיונות ושפיכות דמים, ויורקים עליו בפניו - "וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ"... - העיקר לטהר אישה לבעלה! שיהיה שלום־בית, זה אצלו הדבר הכי חשוב!

ולא לחינם אמר רבי מאיר שזה כדי **"לבטל עין־הרע"**, כי אכן היו צריכים פה באמת לבטל את ה'עין־הרע' שהיה אצלם - מה זה 'עין־הרע'? מחלוקת, מריבות, אי־שלום־בית, כל זה נכלל ב'עין־הרע', ולכן הוא אמר שיש לו **'עין־הרע'**, וצריך יריקות בפניו... **זה רבי מאיר בעל הנס!**

ואמנם ישנם הרבה דוגמאות לכך, אבל זו רק דוגמא אחת מי הוא **רבי מאיר בעל הנס**, שמקובל לחגוג את ההילולא שלו ב'פסח־שני' - בציונו הקדוש, ובוודאי שזהו זמן מסוגל כשעושים כולם 'יומא

דפגרא' בפסח־שני אצל הציון של רבי מאיר בעל הנס.

ורבי מאיר בעל הנס הוא היה חבר של רבי שמעון בר יוחאי, כמובא בגמרא, והלכו ביחד לרבי עקיבא, והם תלמידים של "**וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ**" - האהבה והאחדות שהיתה ביניהם! רבי מאיר הוא "חושש למיעוטא", דהיינו שהוא מקרב את תמיד כולם ביחד - הן בין אדם לחברו והן בין אדם לאשתו בבית; זו העבודה הקדושה של רבי מאיר!

ועל־כן מובן לנו הקשר בין פרשת '**אחרי מות**' - ענין של מחילת וסליחת יום־הכיפורים שכולל הן 'בין אדם למקום' והן 'בין לחברו', לבין פרשת '**קדושים**' - כל המצוות של 'בין אדם לחברו', שכל הפרשה מלאה עם זה!

וזהו: "**קְדֹשִׁים תִּהְיוּ**" - אתה צריך להיות קדוש? אתה אומר 'אני קדוש'... אתה "גאון קדוש"... אבל איך ה'בן אדם לחברו' שלך?... איך אתה מקיים את זה? **אתה מקיים את כל המצוות הכתובות בפרשת השבוע השייכות ל'בין אדם לחברו'?...** כי כל המצוות של 'בין אדם לחברו' מובאות בפרשת קדושים, וכדברי שרש"י: 'גופי תורה תלויים בה'; כל פסוקי הפרשה - "לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תְכַחֲשׁוּ וְלֹא תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ", "לֹא תַעֲשֹׁק אֶת רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר", "לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל", "בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ" - **לדון בן־אדם אחר לכף־זכות, זו מצוה!** יש לנו תורה שלימה מרבינו - תורה רפ"ב, "אֲזַמְּרָה לֵאלקַי בְּעוֹדִי", **וזו מצוה מדברי חכמינו הקדושים של "בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ" - לדון בן־אדם לכף־זכות!**

אתה דן אדם לכף־זכות אפילו שיש לך תשעים ותשע אחוז לדון אותו לכף־חובה, וזה ברור לך, אבל ישנה נקודה אחת שאפשר לדון אותו לכף־זכות? תאמר: '**הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ" - לָדוּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף־זְכוּת**', והנה קיימת מצות עשה מדאורייתא! ולפי דברי רבינו שם - **על־ידי־זה תחזיר אותו בתשובה!** ואת זה צריכים תמיד - **לדון את השני לכף־זכות!**

וכמבואר לעיל: אם זה מדברים את **השני** לכף־זכות, כמה צריכים את זה **בבית** - לדון את האשה לכף־זכות! בסדר, אשתך עשתה דבר שכמעט ברור לך שהוא לא טוב; בעלך עשה משהו וברור לך שהוא שהיתה כוונתו רק לרע - **אבל ישנו איזה צד אחד לדון לכף־זכות? זה מה שצריכים!**

וכל זה הוא חלק מפרשת השבוע - כל כל המצוות הללו של 'בין אדם לחברו'.

ולזה מתעוררים ביותר בימים אלו -

ימי העומר הקדושים, שאנחנו עוסקים בתיקון של ימים אלו, ומכינים עצמנו לקבלת התורה; **שלא יהיה מצב כזה שאדם יגיד: 'ביני לבין הקב"ה - אני מקבל את התורה בהתעוררות ובהתלהבות, אבל בין אדם לחברו זה משהו אחר'... אין דבר כזה!**

כשהגיעו להר סיני כתיב (שמות יט, ב): "**וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר**" - ושם ברש"י: '**כאיש אחד בלב אחד**'; אהבה ואחדות! התקיים אצלם "**וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים**" - הם עזבו את כל המחלוקת, "**וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר**" - באהבה ואחדות!

ועל זה אומרים בהגדה של פסח בקטע של "דיינו": '**אִלּוּ קֵרְבָנוּ לְפְנֵי הַר סִינַי וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, דַּיֵּינוּ**'; וידועה השאלה: מה היה מועיל להגיע להר סיני בלי לקבל את התורה? מה היינו עושים שם?... **התשובה היא: כי הגענו להר סיני באהבה ואחדות, וזה לבד כבר "דַּיֵּינוּ"! אם רק הגענו להר סיני, אפילו לא זכינו לקבל את התורה, אבל היתה אהבה ואחדות, כבר "דַּיֵּינוּ" - זה כבר היה מספיק...**

וזו העבודה הקדושה שלנו בימים אלו **בכל מיני דרכים** - 'בין אדם לחברו', 'בין אדם לאשתו', תמיד רק לחפש **לשפר ולשפץ** את השלום־בית, ואת השלום בין החברים!

ובזה אנחנו מכינים את עצמנו בעזרת השם שבחג השבועות נזכה לקבל את התורה, שיהיה גילוי שכינה לכל העולם כולו, שנזכה לקבל את התורה באהבה ואחדות בעזרת השם, וזה יהיה בעזרת השם גילוי שכינה לכל העולם כולו, בקרוב יבוא משיח צדקנו ויגלה את הלימודים הקדושים לכל הבריות, ובעזרת השם יהיה הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com

שידור השיעור השבועי מתקיים מדי שבוע:

בני ברק
ביהמ"ד 'היכל הקודש - ברסלב'
רח' יהודה נחשוני 32
ביום ב' בשעה 21:30

נתיבות
ביהמ"ד 'היכל הקודש - ברסלב'
רח' הפלמ"ח 9
ביום ה' בשעה 21:00

בית אל
ישיבת תפארת בניהו
- היכל הקודש
ביום ה' בשעה 21:00